KADERNOTA 2026

Geacht college, geachte collega- raadsleden,

Tot ons genoegen is het proces rondom de kadernota, en daardoor ook de begroting voor 2026-2029, tijdig opgestart. Zoals ons ook door de VNG, enkele jaren geleden hier te gast als adviseur, op het hart werd gedrukt dat de gemeenteraad niet pas moet worden betrokken bij de bedragen achter de reeds door het college bedachte plannen (in november), maar voorafgaand in de Voorjaarsnota ofwel Kadernota. Daar waar de kaders voor nieuwe plannen worden uitgezet.
ODE bedankt de wethouder Financiën en de ambtelijke organisatie dan ook voor de grondige voorbereiding en het serieus nemen van de fracties, zowel coalitie als zg. oppositie.
We constateren echter dat er geen toekomstvisie met de raad is opgesteld. Een zogenaamd Inspiratiedocument van het college zou de raad op weg moeten helpen, maar de praktijk leert dat hieruit geen gezamenlijke visie is voortgekomen. Er worden wel concrete projecten voorgelegd, maar de vraag: "Welke gemeente willen we zijn?" is nog steeds niet beantwoord. De door de inwoners breed aangedragen Kernwaarden die enkele jaren geleden in een omvangrijk participatie traject zijn opgehaald bij het project Buitengewoon Buitengebied vervagen steeds meer. Waar blijft bijv. de zo vaak toegezegde Differentiatiekaart waarop wij als gemeente zelf aangeven welke ontwikkelingen wij toestaan? Waar in onze gemeente is het belang van ons landschap groter? Waar het natuurbelang? Waar wordt woningbouw toegestaan? Waar prevaleert de gezondheid van onze inwoners?
Het is geen goede zaak om de beantwoording over te laten aan een overheid die aarzelt op het stikstofdossier, de CO2-maatregelen voor vervuilende bedrijven bij het afval zet en duidelijkheid omtrent een stoppersregeling voor agrariërs alsmaar uitstelt. Daardoor laten wij intussen de kaart van onze gemeente eenzijdig invullen door belangengroeperingen als LLTB en grote bedrijven.
ODE dringt erop aan deze differentiatiekaart z.s.m als voorstel aan de raad voor te leggen om samen de kaders vast te stellen. Want dan pas kan de vraag worden beantwoord "Welke gemeente willen we zijn?"

Overigens, Tot onze vreugde lezen wij in de RIB van 10 juni, zeer recent dus, dat het college tot dezelfde bevinding is gekomen als de fractie ODE: U stelt daarin dat een integrale benadering van mogelijke ontwikkelingen in ons buitengebied wordt gemist en belooft verandering. Wij wachten -nogmaals- vol spanning af.

Volgens de oude, door sommigen nog gehanteerde en voor hen geldende, termen zou ODE onder de categorie oppositie vallen. Wij beschouwen onszelf echter niet als oppositiepartij. Zoals ook gebleken is in de afgelopen 3 jaren konden wij meestal instemmen met de gedane college voorstellen en komt het sporadisch voor dat wij tegenstemmen. Daar waar wij vraagtekens hebben bij het gelopen proces - beantwoordt de voorbereiding aan de principes van onze naam Open, Eerlijk en Democratisch?- hebt u ons op uw weg gevonden. Kritische vragen die wij stellen komen voort uit de verantwoordelijkheid een zo goed mogelijk raadsvoorstel te realiseren. Dualisme, zelf nadenken als raad, weet u nog? Met het beste voor al onze inwoners voor ogen.

Het proces rond de Woningbouwplannen die het college in de voorbije jaren voert is voor ons een van de weinige voorbeelden die niet de ODE-toets kan doorstaan. Wij hebben grote twijfels bij de alsmaar oplopende aantallen woningen die door de wethouder Wonen worden gespuid: er komen steeds grotere aantallen naar buiten: van de behoefte voor eigen inwoners gaan we bouwen voor de regionale behoefte. Geen vereiste van de provincie of van Maastricht, Gulpen-Wittem of welke overheid dan ook. Zo vernamen wij afgelopen donderdag tijdens de Dialoogvergadering Leefomgeving dat het sinds enkele

maanden gehanteerde aantal van 2200 woningen voor EM zomaar werd verhoogd naar 2400. Zonder enige uitleg.
Het zal u niet bevreemden dat wij daar later op terugkomen.

De voorliggende Kadernota 2026 is er een van vallen en -gelukkig- weer opstaan: Vanuit het verwachte ravijnjaar 2026 weer met -onverwachte hulp vanuit Den Haag- omhoog krabbelend richting een positievere toekomst. Rond half juni ontvingen wij van u een nieuw collegevoorstel, nl: Afzien van de bezuinigingen op maatschappelijk gebied en van belastingverhogingen, maar op de voorgenomen bezuinigingen van efficiëntie- en administratieve maatregelen blijven inzetten.
Voor het merendeel staan wij achter uw huidig voorstel, maar toch hierbij onze reactie op enkele onderdelen.

Onder het rijtje Efficiëntie en Administratieve maatregelen:

- We staan -gezien de ingediende voorstellen van de andere fracties- niet alléén achter uw voornemen om door € 210.000 te bezuinigen te komen tot een efficiëntere organisatie. ODE gaat ervan uit dat deze bezuiniging mede in gang is gezet door de vraag van meerdere fracties om te komen tot een kleiner, efficiënter college en het aantal FTE's hiervoor te beperken tot 4 wethouders. Dat ligt toch voor de hand, nietwaar?
- Liberation. Op gestelde vragen in de voorbereiding van deze vergadering is uitgebreid geantwoord door het college, waarvoor onze dank. Maar er is nog geen gesprek gevoerd met de raad over een voorgenomen pop-up Experiece center ofwel een tijdelijk museum met aandacht voor ons oorlogsverleden. Toch wordt er in deze nota een budget van in totaal € 85.000 (35.000 in 2025 al? en 50.000 voor 2026) voor gereserveerd. Hoewel dit onderwerp ODE zeer aan het hart gaat, wensen wij eerst samen te spreken over zaken als: Waaruit zou een dergelijk museum kunnen bestaan? Waar zou dit pop-up museum kunnen komen (Noorbeek, Mesch, Gronsveld ?), Hoe worden inwoners erbij betrokken? En dan pas het benodigde budget vast te stellen. ODE stelt voor dit tot zolang van deze Jaarrekening af te voeren.
- De plannen tot sluiting van het gemeentelijk Service Centrum in Eijsden worden door mij al jaren bevochten. Met grote voldoening constateer ik dan ook de raadsbreed ingediende oproep voor het behoud van dit centrum in het Maasdal. Om ook daarmee te voorkomen dat de dorpen in ons heuvelland nog meer worden overspoeld met doorgaand verkeer richting gemeentehuis in Margraten.
- Stopzetten subsidies Erfgoed. Hier kan ODE niet achter staan(.€ 30.150)
- Evenals de exploitatie Monumentenwacht (11.940 euro). Beide bedragen (samen ruim €42.000) kunnen we bovendien goed gebruiken, gezien de gebleken behoefte aan professionalisering. Bovendien verwijs ik in dit verband naar uw RIB van 15 mei 2025, waarin u een nieuw erfgoed beleid aankondigt.
- Belastingmaatregelen gaan in de ijskast van wethouder Gerritsen. Maar ODE vraagt zich af wanneer de raad heeft besloten dat de OZB vanaf 2026 verhoogd zou worden?

Maatschappelijke maatregelen:
Het siert u dat u hiervan afziet, zeker v.w.b sport, kunst, muziek.
Maar met het oog op de nog te verwachten ravijnen... We kennen hier slechts heuvels, maar vergeet niet onze Bemelerberg, de Mescherberg, Schiepersberg, Wolfsberg en nog veel meer. Daar kun je ook diep vallen… in de uitgestelde ravijn jaren.
Niet vanuit het oogpunt van bezuinigen, maar vooral omdat wij overbodige uitgaven willen voorkomen, stellen wij voor om uw eerder bezuinigingsvoorstel aan te houden voor de volgende onderwerpen:

- Vrijval budget t.b.v ad-hoc activiteiten € 46.500 (zeer wazig, niet thuishorend instruct begr.)
- Vrijval budget promotie van fiets- en wandelroutes € 14.500 (nu overbodig, taak ond.) samen €61.000.

- Investering aanleg parkeerplaatsen rond Natura 2000 geheel €75.000 afvoeren, niet slechts de kapitaalslasten €7.5000 (motie)

Tot zover ODE in de eerste termijn. We zien uit naar uw reactie morgen en hopen van harte dat wij elkaar kunnen blijven vinden.

Fractie ODE 1en 2 juli 2025

Maria janssen-Rutten, Sande Croes : raadsleden
Yvonne Engelen, Reinetta Roepers : burgerleden